

LADDER? GOED GEBRUIKEN

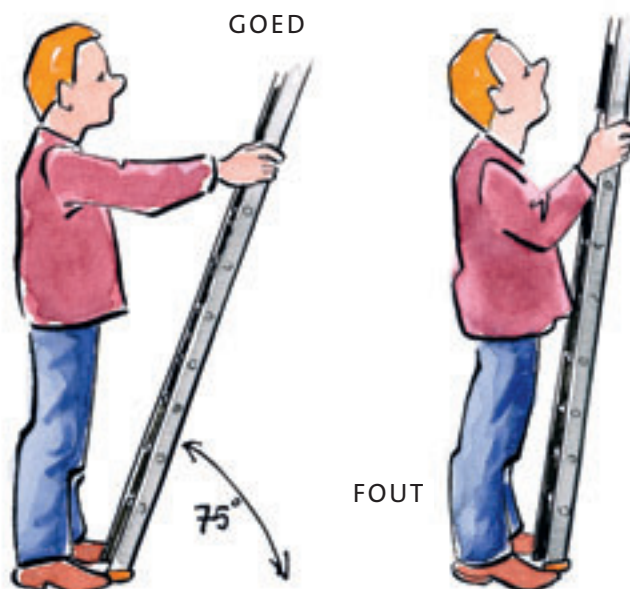
Wie valt, riskeert zijn leven. Monteurs in de installatiebranche ontkomen echter niet aan werken op hoogte. Een toolboxmeeting aan de hand van concrete voorbeelden geeft meer inzicht in de gevaren en oplossingen.

■ TEKST: MATHILDE VAN HULZEN ILLUSTRATIE: BOB LEENDERS

Houd je armen op schouderhoogte gestrekt van je lichaam af en probeer dit tien minuten vol te houden. Wat een eitje lijkt, wordt al snel een zware belasting. Tel daarbij op dat je een zware boor of montagegereedschap in je handen hebt en bovendien op een wiebelige ladder staat. Probeer zo maar eens een armatuur aan het plafond te hangen, luchtkanalen te isoleren of een simpel gaatje te boren. Belastend voor je lichaam en bovendien gevaarlijk. Een val is zo gemaakt.

Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor werken op hoogte. Daaronder worden alle werkzaamheden verstaan bij een hoogteverschil van 2,5 m. Een ladder is sinds drie jaar alleen toegestaan bij korte klussen (minder dan vier uur) of wanneer er niet met een vaste steiger, rolsteiger of hoogwerker kan worden gewerkt. Bij een werkplek hoger dan 7,5 m zijn ladders niet toegestaan. Ladders en steigers moeten ook aan strenge eisen voldoen. Zo moet de afstand tussen de sporten van een ladder minimaal 25 en maximaal 30 cm zijn. Bij steigers hoort een handleiding voor montage, gebruik en demontage. De vloeren mogen geen gevaarlijke openingen hebben of kunnen bewegen. Bovendien mogen alleen werknemers met een specifieke opleiding de steiger opbouwen of demonteren, onder leiding van een bevoegd persoon.

Maar al die maatregelen helpen niet als monteurs deze hulpmiddelen onjuist gebruiken. De stevigste ladder

gaat onderuit als hij schuin wordt geplaatst op een glibberige ondergrond. Hetzelfde geldt voor hangladders die nog kunnen schuiven, toegangsladders die minder dan 1 m boven het werk- of rustvlak uitsteken of meerdelige ladders die niet goed worden uitgeschoven. Een beweegbare ladder die niet wordt vastgezet is natuurlijk vragen om moeilijkheden. Net zoals een steiger die niet goed wordt opgebouwd of waarvan delen ontbreken. Veiligheid bij werken op hoogte begint dus bij de medewerker. De werkgever is verplicht het juiste materiaal te verstrekken en de veiligheid te controleren.

Praktische voorbeelden

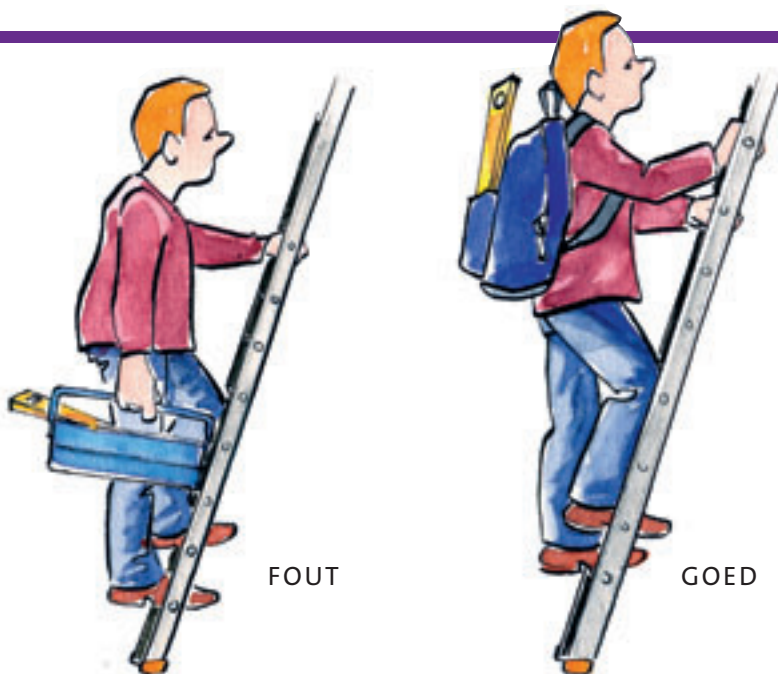
Bij het ontwerpen van een installatie moet al rekening worden gehouden met hoe de monteurs naderhand op een veilige manier de installatie kunnen aanbrengen, onderhouden en uiteindelijk slopen. Vooraf een deel van de installatie fabriceren of monteren kan werken op hoogte bijvoorbeeld flink beperken.

Maar vaak staan installaties geheel of gedeeltelijk op moeilijk bereikbare plaatsen, waar (rol)steigers of hoogwerkers niet kunnen komen. Bijvoorbeeld omdat er onvoldoende ruimte is in gangen, al ingerichte gebouwdelen, technische ruimten, schachten of tussen appendages en leidingen in industriële fabrieksinstallaties. Bij projecten waarbij toch op hoogte wordt gewerkt, moet daarom in de werkvoorbereiding al worden afgewogen welke hulpmiddelen er nodig zijn om het werk veilig te kunnen uitvoeren. De bedrijfseigen RI&E is daarvoor een uitgangspunt.

Verder is een praktische leidraad ontwikkeld voor de inzet van hulpmiddelen om op hoogte te werken, onder andere verkrijgbaar via de website van Miss Arbo. Soms is vanwege tijdsdruk bijvoorbeeld het risico op vallen bij een (rol)steiger groter dan bij een ladder of trap, omdat de opbouw van een steiger meer tijd

TOOLBOXMEETING

Werknemers in de installatie- en isolatiebranche hebben dagelijks te maken met allerlei vormen van fysieke belasting en onveilige situaties. Dat kan op den duur leiden tot ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Toolboxmeetings zijn speciaal ontwikkeld om de fysieke belasting terug te dringen en (bijna-)ongelukken te voorkomen. Dit is het tweede deel uit een serie van elf.

in beslag neemt. Als uit het eerste schema (www.missarbo.nl) blijkt dat het absoluut noodzakelijk is met een ladder te werken, kan met het tweede schema worden bepaald of die ladder ook veilig kan worden ingezet. Daarnaast moet de werkvoorbereider bepalen of er een valbeveiliging nodig is en voor welk materiaal moet worden gekozen. Een collectieve beveiliging (vangnet) is beter dan een individuele (valgordel).

Sommige situaties vragen om extra aandacht, bijvoorbeeld het werken aan verlichtingsarmaturen langs de snelweg. Voor het veilig werken in bermen zijn speciale cursussen opgezet, die vooral de nadruk leggen op zichtbaarheid (veiligheidshesjes en afzettingen).

Ook de monteurs moeten bij de uitvoering van werkzaamheden op hoogte de veiligheid voortdurend in het achterhoofd houden en volgens de RI&E werken.

Daarom is het handig de toolboxmeeting over werken op hoogte aan het begin van een dag te houden, waarop die werkzaamheden veel voorkomen. Lang hoeft dat niet te duren, vijftien minuten zijn voldoende. Na een korte uitleg over de regelgeving kunnen de medewerkers zelf met situaties uit de praktijk komen, zodat de groep deze gezamenlijk kan oplossen. Er is altijd wel iemand die een (bijna-)ongeval bij het werken op hoogte heeft meegemaakt of ervan heeft gehoord. Bijvoorbeeld over de monteur met haast die geen tijd had om zijn ladder regelmatig te verplaatsen, daarom te ver moest reiken en viel, met als gevolg een gebroken enkel. Zulke voorbeelden blijven meestal het beste 'hangen'. Ze kunnen ook dienen als aanzet om samen over de werkvoorbereiding van die dag te praten, met veiligheid als uitgangspunt. <

MEER INFORMATIE:

Het Blauwe Boekje:

- hoofdstuk 3.6 en hoofdstuk 4.4
- hoofdstuk 5.41 tot en met 5.45 (TRA's)
- www.missarbo.nl
- www.intechei.nl, achtergrondinformatie
- www.veiligengezondwerken.nl

LOPEN OVER HET PLAFOND VAN EEN KERK

Bij Bruens Electrotechniek in Amsterdam werken in totaal twaalf mensen en tien van hen zijn monteurs. Naast elektrotechnische installaties verzorgt het bedrijf ook ict-installaties. Met toolboxmeetings wordt niet vaak gewerkt, wel met de vca (Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers). Alle medewerkers hebben een vca-opleiding op zak. 'Wat ze daarbij leren, brengen ze ook in praktijk want het gaat om hun eigen veiligheid', zegt directeur-eigenaar Erik van Lienden. 'Veiligheid vormt daarnaast een vast agendapunt bij vergaderingen en werkvoorbereidingen. Per project geef ik specifiek voorlichting over bijvoorbeeld het gebruik van klim- of steigermateriaal. En we bepalen bijvoorbeeld welk gereedschap we gebruiken, of we onder spanning moeten werken en welke materialen we daarvoor nodig hebben. We zijn alleen niet officieel vca-gecertificeerd, omdat ik dat een te grote papieren tijger vind. Maar verder zou ik iedereen willen aanraden om monteurs een vca-cursus te laten volgen. Ze zijn zich beter bewust geworden van gevaren en oplossingen en stellen mij nu veel meer vragen over veiligheid dan voorheen. Een prima zaak.'

Werken op hoogte komt bij het installatiebedrijf vaak voor, van 2,6 tot 10 m of nog hoger bij het restaureren van kerken. Dan verzorgt de bouwkundig aannemer de steiger. 'Zij hebben daar ruim expertise mee opgebouwd, dus daar moet je gebruik van maken', vindt Van Lienden. Hij noemt als recent project het aanbrengen van noodverlichting en brandmelders in het auditorium van de Universiteit van Amsterdam. 'Een behoorlijk hoge ruimte. Laatst moesten we ook een elektrotechnische installatie in het plafond van een kerk vernieuwen. De monteurs liepen daarbij over het plafond en zaten met een veiligheidslijn aan de valbeveiliging vast. Beslist een bijzondere situatie en dan vraagt veiligheid een hoop aandacht. Gelukkig verliep het allemaal goed.'